

Novák Gábor ROZSDAMARTA BLUES

 ligetmuhely.com/novak-gabor-rozsdamarta-blues/

Drótszál döf a tenyeredbe, szögesdrót szaggatja a ruhád, mintha a kerítés is azon volna, hogy visszarántson a valóságba, amelyből menekülnél, egyre csak menekülnél – bőröd és inged foszlányait hátrahagyva zuhansz a porba, ujjad begyéből vér buggyan, alkarodon tátott száj a seb – a fájdalom tompán, elmosódva hatol a tudatodig.

Feltápáskodsz, fél mozdulattal elmázolod arcodon a porral kevert vért – előtted a tarra vágott búzamező, azon túl újabb drótkerítés, mögötte a titokzatos más-világ, az elhagyott lőtér – a holdfény csalóka perspektívákat teremt, egymásba csúszik az itt és az ott, úgy érzed, elég kinyújtanod a kezed, hogy megérintsd a megroggyant őrtornyot, a ferde betonoszlopokat – nagy levegőt veszel, és nekiiramodsz, rohansz a nyári alkonyatba süppedt tájba.

Apáddal gyakran jártatok erre, bebarangoltátok az elhagyott lőtér minden zegét-zugát, ahogy a munkából hazaért, bekukkantott hozzád, *kész a leckéd, kisbaka?*, persze hogy kész volt, a legszárazabb algebrát is örömmel bifláztad, mert ott sejlett mögötte a kalandozás ígérete.

férfidolog, anyukám

Gyorsan bekaptatok valami hideget, épp csak annyit, hogy ne korogjon a gyomor, aztán már indultatok is, anyád, ha nem volt éppen délutános, csak perelt veletek egyre, fújta idegesen a cigarettafüstöt, cibálta pongyolája szárait, *mire jó ez a csavargás?*, ti meg összekacsintottatok, cinkosan, *férfidolog, anyukám, úgysem értheted.*

A lőtér különös volt, izgató és bizarr birodalom, mindig kínált valami újat, valamit, ami egy kiskamaszban fellobbantja

a lelkesedés lángját – félig betemetett lövészárkokban bolyongtatok, mint egy labirintusban, máskor torokfájásig próbálgattátok egy elhagyott hangárban a visszhangokat – volt, hogy szatyorba gyűjtöttétek és kilószám cipeltétek haza az üres-rozsdás lőszerhüvelyeket, mint valami különös fém-növény elhullatott terméseit, máskor borzongva turkáltatok a sem ember, sem gép arcot formázó, elhajigált gázmaszkok között, de a kedvenced a tank maradt.

A rozsdás, repesz-szaggatta T-55-ös úgy állt a lőtér közepén magában, monumentálisan, mint egy történelem előtti fémszörnyeteg, amit elfelejtett magával sodorni az özönvíz. Sokszor csak bámultad a monstumot, és hagytad, hogy vad gondolatok villózzanak át agyadon – az égnek meredő ágyúcsőben unikornisszarvat vagy mamutagyarat véltél felfedezni, a kerekek nélküli tengelyvégek láttán kurta rovarlábak jutottak eszedbe – és néha olyan sokáig nézted a páncélzaton csúfkodó lyukakat, hogy sebbé váltak képzeletedben, és megláttad a kicsorduló, rozsdával kevert vért.

Máskor nem elégedtél meg annyival, hogy bámuld a roncsot, felkapaszkodtál rá, bemásztál a lövegtoronyba, jóleső borzongással húztad végig kezed a botkormányon, a különböző kapcsolókon és karokon, hiszen ha működne..., apád pedig, mintha olvasna a gondolataidban, hazafelé meglapogatta a hátad, *egyszer még helyrepofozzuk azt a vasat, rendben?*

Az idill a tavasszal együtt ért véget, egy nap hiába vártad, apád nem jött haza. Ott maradt utána a fogkeféje, munkásbakancsa, papucs, a tegnapi sportújság és az embernyi úr meg a csend, hiába rohantál anyádhoz, hiába vágattál végig a falun, fellármázva a rokonokat, zavartan félrenéztek, motyogtak valamit, aztán nagy hirtelen,

feltörő szájalom-rohamukban, megsimogatták az arcodat – apád elment, ennyi volt, amit ki tudtál szedni belőlük – elment messzire, és nagyon sokáig nem jön haza.

ne tudd, hova tűnt apád

Attól a naptól kerülted ismerőseidet, megutáltad sajnálkozó pillantásaikat, úgy érezted, kedvességükkel próbálnak megvesztegetni, hogy véletlenül se tegyél fel kérdéseket – maradj csak, fogd be a szád, ne tudd, hova tűnt apád. Ezt ismételtetted, míg feküdtél a szobádban, hallgattad anyád távoli, fel-felbukkanó sírását és párnába sziszegett szitkait.

Eljött a nyár, a szünet, rád szakadt tengernyi, tétlen pillanat, a lőtérre egymagadban jártál, de töltényeket nem gyűjtöttél, a tankba nem másztál be – csak szemlélő voltál, céltalan, átutazó idegen. Hiszen a kaland mit sem ér, ha nincs, akivel megoszthatod.

Egy forró, júliusi délutánon, mikor csatakosan-mezítlábasan befordultál az udvarotokba, a szíved nagyot dobbant – férfihang szűrődött a konyhátokból, és szólt a rádió, amit azóta egyszer sem kapcsolt be senki, egy mámoros pillanatig azt hitted, apád tért haza, rikoltva nyargaltál át az udvaron, robbantál be a házba, aztán megtorpantál, arcodból kiszaladt a vér. Egy fél-idegen férfi ült az asztalnál, könnyökölt, szürcsölte a levest, mikor észrevett, felemelte verejtékező, kopasz fejét, anyádra pillantott, aztán rád, *tán elmondhatjuk neki*. Te pedig csak álltál megsemmisülten, és magyarázat nélkül is tisztában voltál mindennel.

Az első perctől gyűlölted az idegent. Ha kényszeredetten váltottatok pár szót, igyekeztél leplezni érzelmeidet, próbáltál közömbös és távolságtartó maradni, esténként, miközben a fal túlfelén anyád és a betolakodó az ágyat nyikorgatták, gyilkos dühvel majmoltad a férfi gesztusait, tükör előtt öltötted magadra arcának ostoba vonásait. Tudtál róla mindent, hangyaszorgalommal gyűjtötted össze a morzsákat a betolakodó eddigi kudarcairól, hogy méhészkedni próbált, és hogy súlyos pénzeket fizetett néhány méhtetűvel fertőzött kaptárért, hogy fuvarozni szeretett volna, de a kéz alatt vett, műszaki nélküli teherautójában öt kilométer után eltört a henger, és úgy kellett hazavontatnia a tragacsot. Az idegen tompa eszű volt, kapzsi és sikertelen, mégis ott feküdt anyád mellett, használta apád papucsát, és verejtékszaggal bűzölögte tele a lakást. Érthetetlen, ezért félelmetes sikerében apád meggyalázását láttad, tudtad, bosszút kell állnod.

Az alkalom nem sokáig váratott magára, egy késő augusztusi este, mikor hazaértél, az udvaron kupacokba hordott fémhulladék, az előszobában zeneszó és alkoholszag fogadott, anyád a konyhában cigarettázott, hüvelykujjával a homlokát dörzsölte, és hallgatta, ahogy a betolakodó részeg-vörös fejjel próbálja túlüvölni a gép-zenét, *mert ez az igazi üzlet... ott hever szabadon... inkább én szedjem össze, mint egy koszos putris...*, észre sem vett téged, borosüvegét az asztalhoz csapta, és *a legnagyobb biznisz... egy egész tank! Van benne harminc tonna vas...*

A félig földbe süpped acélhegy volt az utolsó horgony, amely apád valóságát a tiedhez köti, ha a betolakodó feldarabolja, oda a remény, hogy valaha is találkozzatok.

Sorra gyulladtak a köztéri lámpák, az aszfalt kezdte visszalehelni a nyári nap melegét, zsebedben apró csörgött, előtted kivilágított telefonfülke állt. Gondolkodás nélkül léptél be a felforrósodott üvegkalitkába, és emelted le a kagylót.

A rendőrök elvitték az idegent, *egyelőre csak kihallgatásra* – alig vártad, hogy véget érjen a nap, gépies mozdulatokkal segítettel anyádnak, hallgattad meg-megújuló panaszáradatát, hogy őt mindig, mindenki csak kihasználja, pedig ő nem ezt érdemelné... Évszázadok teltek el, mire anyád végre elaludt, te pedig nekiindulhattál az augusztusi alkonyatnak.

Átmászol az újabb kerítésen, a sötétben végigvergődsz a lövészárkok között, törmelékre lépsz, amely megindul a lábad alatt, és mész-szagú lavinát kavarsz, bokád rándul, tüdőöd szúr, éles bádogdarabra tenyerelsz, aztán meglátod a csonka tornyot, és előtte a harckocsit – megérkeztél.

Körülpárnáz a csend, sem szólni, sem mozdulni nem mersz, vársz valamire, amit sosem fogalmaztál meg magadnak, csak homályosan reméltél, vársz, és az a valami nem jön el. Egyedül vagy, egyedül maradsz, nincs körülötted más, csak a sűrű, nehéz homály.

hörögsz és csapkodsz

Bosszúsan horkansz, lerázod magadról a bénultságot és utolsó gátlásaidat, felkapaszzkodsz a fémszörnyetegre, lendületből ugrasz be a torony nyílásán, könyöködöt a tonnás páncéllemezbe vered, végighorzsolod az arcodat, egy fogad meglazul, ahogy állal előre beleszállsz a kapcsolókarba, vérrel kevert nyálat köpsz a műszerfalra, felegyenesedsz, lefejelsz egy csövet, ököllel zúzod be a mérőóra üvegét, zokogva-fuldokolva marod a málladozó festéket az ülésről, kezedre rozsdás és vaspor tapad, eltömíti pórusaidat, tenyereden olajfolt, orrodban a gigász fémszaga. Hörögsz és csapkodsz az acéltestben, elveszve a vaksötétben – aztán lassan újraélednek tagjaid, bensődet ismét energia feszíti, előtted reflektor-éles fénybe borul a torony és a pusztaság, megmoccansz, lánctalpaid mélyen a földbe marnak, végigszagatod a lőtér gyepét, veteményeseken gázolsz át, kerítéseket és házfalakat döntesz le, a megbolygatott szobákban ismerős alakok rebbennek fel előled, sikolyuk felhasítja az éjszakát, rózsaszín fürdőköpeny kalimpál félre az utadból, nyomában cigarettafüst és elhullott zsebkezdők, testeket gyúrsz magad alá és koponyákat roppantasz szét, mögötted leomlott falak, összetiport hús – végül pedig kilököd magad alól a bolygót, és elmerülsz a semmiben.

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com